

THIRD SESSION
CHAIRMAN: PROF. DR. ABDULLAH ÖZEN
21 MAY 2014 WEDNESDAY 15.00-16.15

BAYTARHÂNE: VETERİNER HEKİMLİĞİ TARİHİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Ali Yiğit,¹ Ayşe Menteş Gürler,² Aşkın Yaşar³

¹ Assist. Prof., Kafkas University, Faculty of Veterinary Medicine, Dept. of History of Veterinary Medicine and Deontology, Kars, aliyigit@kafkas.edu.tr

² Assoc. Prof., Harran University, Faculty of Veterinary Medicine, Dept. of History of Veterinary Medicine and Deontology, Şanlıurfa, mentesgurler@gmail.com

³ Prof., Selçuk University Faculty of Veterinary Medicine Dept. of History of Veterinary Medicine and Deontology, Konya, ayasar@selcuk.edu.tr

Veteriner hekimliği tarihi alanında yapılan çalışmalardan, “*baytar*” sözcüğünün Arapça ve Farsça’da veteriner hekim anlamında kullanıldığı ve veteriner hekimliği ile ilgili yazma eserlere de baytarnamenin yanı sıra farklı isimler verildiği bilinmektedir. Baytar sözcüğü ile “*ev, beyit, mesken vb*” anlamında kullanılan “*hâne*” sözcüğünün birleşimi olan “*baytarhâne*” sözcüğünün ilk bakışta bir yer adı (baytar evi, binası vb) oluşturacağı öngörülebilir. Ancak günümüze kadar veteriner hekimliği tarihi alanında yapılan çalışmalarda ve çeşitli sözlüklerde baytarhâne ile ilgili bir bilgiye rastlanılmamıştır. Bu çalışma, baytarhâne (baytar-hâne) kavramını irdelemek, veteriner hekimliği tarihindeki yeri ve önemini belirlemek amacını taşımaktadır.

Çalışmanın materyalini, arşiv belgeleri ve konu ile ilgili kaynak kişilerden elde edilen veriler oluşturdu. Konu ile ilgili arşiv belgelerinin bilimsel kritiği yapıldı. Mülakat yolu ile kaynak kişilerden elde edilen veriler değerlendirildi.

Günümüzde İran’da (Farsça dilinde) “*veteriner kliniği*” anlamında kullanılan “*baytarhâne*”nin Osmanlı’nın son dönemlerinde hayvan hastalıkları teşhis ve tedavileri konusunda (uygulama ağırlıklı) eğitim-öğretim yapılan bina ve Cumhuriyet Dönemi’nde de “*veteriner hekimliği hizmetlerinin yürütüldüğü bina*” gibi farklı anlamlarda kullanıldığı belirlendi.

Sonuç olarak, Osmanlı Devleti’nin son yıllarında ve Cumhuriyet Dönemi’nin erken döneminde varlığı bilinen baytarhânelerin veteriner hekimliği tarihindeki yerinin ortaya çıkarılması, hem uygulama ağırlıklı bir eğitim-öğretim kurumu niteliği, hem de veteriner hekimliği hizmetlerinin verildiği yer anlamında kullanıldığının belirlenmesiyle veteriner hekimliği tarihinin tozlu raflarında keşfedilmeyi bekleyen ve veteriner hekimliği tarihi fotoğrafına ait eksik kalan parçalardan birinin giderilmesine katkı sağlanacağı ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Baytarhâne; Veteriner hekimliği eğitimi; Veteriner hekimliği tarihi

BAYTARHANE: THE PLACE AND IMPORTANCE IN THE HISTORY OF VETERINARY MEDICINE

From the studies in the history of veterinary medicine, it is known that the word “baytar” meant veterinarian in Arabic and Persian and that the manuscripts related to veterinary medicine were called as “baytarname,” alongside with some other names. It may be predicted at first sight that the word “baytarhâne,” which is composed of “baytar” and “hâne”, meaning “home, house, dwelling place etc.”, refers to a place (such as house, building of veterinarians etc). However, no information concerning “baytarhâne” has so far been found either in the studies in the history of veterinary medicine or in various glossaries. This study aims at examining the concept of baytarhâne (baytarhâne) and determining its place and importance in the history of veterinary medicine.

The study materials comprise archival documents and the data obtained from relevant source persons. Related archival documents were analysed scientifically. The data gathered through interviews were evaluated.

It was found that the word baytarhâne, which is today used to mean “veterinary clinic” in İnan (in Persian), was used with different meanings; towards the end of Ottoman Empire, it referred to the building, where education (practice based) on the diagnosis and treatment of animal diseases took place and in the Republican era, it was used to refer to the building, where veterinary services were carried out.

As a result, it may be claimed that this study on the place and importance of baytarhâne, known to exist in the late Ottoman and early Republican periods, will contribute to the completion of the whole picture with regard to the history of veterinary medicine that awaits discovery in the dusty shelves of history of veterinary medicine by establishing that baytarhâne was used to mean both an educational institution based on practice and a place where veterinary services were carried out.

Keywords: Baytarhâne; Education of veterinary medicine; History of veterinary medicine